

Guovdageainnu meahcásteddjiid searvi
jodiheaddji Johan Henrik Buljo
Jávrrášdievvá
9520 Guovdageaidnu
Notáhta 19.10.06

FÁDDÁČOAHKKIN AREÁLA – FINNMÁRKKU OPMODAT 19.10.06

Háliidan iehčan eallima geavahit ovdamearkan dasa mo eallin ja birgenvejolašvuodát leat leamašan ja mo dat leat rievdan Guovdageainnu suohkanis, govvidan dihtii makkár hástalusaid mii dál vásihat iežamet eallimis dasa mii guoská mo dál birget. Dát lea duogáščilgehussan dasa mo min searvvis dál oaidnit mo meahci galggašii hálddašit.

Dalle go mun šadden bajás, de mii ávkkástalaimet meahci. Dát leai min ruoktu ja mii aniimet dan dego min iežamet opmodahkan. Ieš guđetge bearrašiin ledje duovdagat main sii ávkkástalle, -jeakkit, muorračuolahagat, jávrrit, niittut jnv. Dát riggodagaid juohkin leai dohkkehuvvon vierru min gaskkas, dát leai dego čálakehtes láchka min servodagas. Min fievrui leai heargi ja heasta.

De bohtet biilaluottat ja dáid mielde bohtigohte olggobeale olbmot geat gilvaledje minguin min meahci riggodagaid alde. Nu báikki olbmot hoigasedje eret ja gárte mannat guhkkeliidda vel ožžo beaivválaš birgejumi. Dát dagahii min ain eanet fievruid háldui ja muhtumat mis geavahišgohte omd. tráktora meahccevánddardeapmái.

De bođii ođđa forskrifta mii rabaid min meahci olgoriikkaolbmuid ja earáide, - 5 km rádjii -, sii galge beassat ávkkástallat dain jekkiin ja jávrriin mat ovdal ledje min opmodagat. Nu fas bahkkehalaimet eret.

1978 bođii ođđa boazodoalloláhka. Dán lága bokte válde dáluolbmuid boazodoalu eret, ja dainna lágiin mii massiimet fievrui ja oasi birgejumis. Dát daguhii ahte olbmot oastigohte dán áigásaš fievruid.

Mohtorjohtolat láchka fas gieldá min doaimmahit dehálaš beliid min árbevirolaš beaivválaš birgejumis, namalassii meahcásteami. Ii han fievruid haga buvttet guhkkelii go galgá fievruidit fatnasa, guollenelohiid, luopmániid jnv. Ná lea otná dilli.

Mo de berre dilli leat:

1. Areálahálddašeapmi berre bohtit suohkan dássái.
 - Báikkálaš olbmot (omd giliin ja gilážiin) galggašedje beassat doalahit iežaset geavahanrievtti lagaš duovdagiidda ja dainna lágiin sihkkarastit iežaset árbevirolaš birgejumi. Visot giliin ja gilážiin galggašedje olbmot oazžot ruovttoluotta árbevirolaš rivttiid meahccái. Dát rádjii guoská sullii 5 km. birra giliid ja gilážiid
 - Dattege sáhttet leat muhtun guovllut maid vassis bearrašat leat ávkkástallan, de dát bearrašat fertejit ain beassat friddja vánddardit dohko daid máđijaid mielde mat juo áiggiid čađa leat ráhkaduvvon ja joatkit meahcceaávkkestallamiin dego vuosttaš riektin.

- Olggobealde 5 km. ráji, de sáhtta buot olbmui vejolašvuohta ávkástallat meahcceriggodagain báikkálaš guidemin.
 - Birgejumi ja ealáhusa ii galgga seaguhit. Árbevirolaš ávkástallamii galgá čáhkehit saji meahci hálddašeamis, danin go dat lea čadnon sihke min birgejupmái ja min identitehtii.
2. Meahccevánddardeami ferte stivret ja seammás sihkarastit suohkana olbmuide vejolašvuođa vánddardit vai sii ain besset árbevirolaš vuogi mielde meahci ávkástallat.
 - Boares árbegeainnut galget rahppot suohkana olbmuide Sihke skuhterluottat ja bievlamáđijat čuovvot dološ luottaidda ja máđijaid mat ledje juo áigá ovdal go mohtorfievrrut bohte. Dál geavahit mohtorfievrruiguin daid seamma máđijaid ja geainnuid.
 - Olggobeale olbmot fertejit geavahit báikkálaš sáhttolačča dahje ofelačča jos dárbbášit fievrru
 3. Suohkana olbmui galgá ain leat riekti darfegođiid ja guollegođiid dahkat, danin go dát lea árbevirolaš suodji meahcásteddjiide. Eaktun lea ahte goahti doalaha iežas árbevirolaš sturrodaga ja huksenvuogi ja- málle ja ahte lea rabas vánddardeddjiide nu mo juo leamašan vierrun.

Min sámi identitehta lea čadnon meahccái ja meahcceeallimii ja meahcci lea ieš leamašan mielde min bajásgeassimin ja midjiide addimin árvvuid ja eallinoainnu ja meahci vuoiŋŋa. Mii leat oahpahuvvon vánddardit várrogasvuođain ja giitevašvuođain meahcis ja árvvusatnit dan maid meahcci midjiide addá. Olbmo ja meahci gaskavuohta lea nu ahte nubbi nuppis ávkástallá. Omd. viežžat mii guliid jávrris ja seammás dikšut jávrris nu ahte ii galgga jápmot. Eará ovdamearka lea ahte mii njáskat ja čuollat muoraid muorraeatnamiin vai eai rissiluva, sámmáluva ja jeagil heaitá šaddamis. Diet lea min oahpu maid mii leat árben min máttuin. Min mielas livččii mávssolaš jos meahci hálddašepmái goallostuvvošii ceavzilvuohta ja luonddugáhtten, muhto ahte dasa ferte čáhkehit maiddái min sámiid ipmárdusa mii ceavzilvuohta ja luonddugáhtten lea.

Min váldoássi lea ahte mii dálusámit han leat vásihan ahte earát váldet bihtá bihtáid mielde min guovlluid ja riggodagaid. Dál illá šat suitit maidege massit, muđui jávká materiálalaš vuodđu min kultuvrii. Mii leat áiggiid čađa ovttas oamastan min duovdagiid, ja juohkán geavaheami giliid ja gilážiid mielde. Dán árbevieru oaivvildat ahte Finnmárkku opmodat lea geatnegahtton vuhtii váldit. Dát rievdan min meahcceaávkástallan vejolašvuođain, muitala ahte lea leamašan olggobeale olbmui sisabahkkejupmi min eatnamiidda ja čáziide ja ahte váttisvuoddat čuožžiledje go olggobeale olbmot gáibidišgohte beassat hálddašit min meahci. Min meahcci lea min ruoktu, ja ii ge nu mo dáččat oaivvildit, "villmark". Ja ii okta ge hálit iežas ruovttu billistit. Danin meahcchálddašepmi galggašii gullat suohkanadássái.

